

4. Neohrafiia i klimat [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : www.turatlas.com.
5. Hirski lyzhi // Turbiznes dlia profesionaliv. – 2006. – № 15. – S. 6–72.
6. Hirski lyzhi v Zakhidnii Yevropi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : www.turizm.ru.
7. Hirskolyzhni kurorty Shveitsarii [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : www.tourbazar.direct.ru.
8. Hirskolyzhni trasy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : www.skiinfo.ru.
9. Hlushko A. A. Neohrafiia turyzma / A. A. Hlushko, A. M. Sazykyn. – Vladyvostok : Yzd-vo Dalnevostochnoho un-ta, 2002. – 270 s.
10. Kapatsila V. I. Rozvytok hirskolyzhnoho turyzmu u Zakhidnomu rehioni Ukrainy / V. I. Kapatsila // Realizatsiia zdorovoho sposobu zhyttia – suchasni pidkhody : nauk. monohr. / za zah. red. M. Luk'ianchenka, V. Kurysh [ta in.]. – Drohobych, 2009. – S. 177 – 182.
11. Kosovskiy R. Lyzhnyi turyzm yak forma rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti / R. Kosovskiy // Problemy aktyvizatsii rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti naseleння : materialy II Rehion. nauk.-prakt. konf. – Lviv : LDIFK, 2000. – S. 46–47.
12. Kosolapov A. B. Turystskoe stranovedenye. Evropa y Azыia / A. B. Kosolapov. – M. : KNORUS, 2005. – 400 s.
13. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby turyzmu ta kurortiv Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.tourism.gov.ua>.
14. Rohova I. Kryterii otsiniuvannia hirskolyzhnykh posluh spozhyvachem / I. Rohova, R. Baitсар // Problemy aktyvizatsii rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti naseleння : materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. konf. – Lviv, 2004. – S. 38–40.
15. Trotsenko L. Hirskolyzhnyi turyzm yak rekreatsiino-ozdorovcha diialnist u suchasnomu seredovyshchi / L. Trotsenko // Problemy aktyvizatsii rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti naseleння : materialy VIII Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu. – Lviv, 2012. – S. 316–318.

Патійчук Віктор, Прокопчук Віталій. Особенности развития горнолыжного туризма в Альпийском туристско-рекреационном регионе. Рассмотрены особенности и предпосылки развития горнолыжного туризма в Альпийском туристско-рекреационном регионе. Проанализированы главные факторы развития горнолыжного туризма исследуемого региона. Изучены основные направления специализации горнолыжного рекреационного обслуживания населения Альпийского туристско-рекреационного региона. Проведен анализ деятельности основных центров туризма в исследуемом регионе на примере международных горнолыжных курортов Австрии, Франции и Швейцарии. Определены основные проблемы и перспективы развития туризма в Альпийском туристско-рекреационном регионе с позиции становления и проблем функционирования горнолыжного туризма Украины.

Ключевые слова: горнолыжный туризм, Альпы, горнолыжный туристско-рекреационный регион, горнолыжные рекреационно-туристические центры, горнолыжные трассы.

Patiychuk Victor, Prokopchuk Vitaliy. Features of the Development of Ski Tourism in the Alpine Tourist and Recreational Region. The features and preconditions of the development of ski tourism in the Alpine tourist and recreational region are considered. The main factors of development of ski tourism of the studied region are analyzed. The main directions of specialization of ski recreational services of the population in the countries of the Alpine tourist and recreational region are studied. The analysis of activity of the main centers of skiing tourism in the studied region on the example of international ski resorts of Austria, France and Switzerland was carried out. The main problems and prospects of development of ski tourism in the Alpine tourist-recreational region from the point of view of development and problems of ski tourism in Ukraine are determined.

Key words: skiing tourism, Alps, skiing tourist and recreational region, skiing recreational and tourist centers, ski slopes.

Стаття надійшла до редколегії
23.10.2017 р.

УДК 911.3: 930:908(495)

**Віктор Патійчук,
Олександр Анцигін**

Сучасні проблеми розвитку туристичної галузі Греції

Досліджено особливості розвитку туризму в Греції в сучасних умовах її економічного розвитку. Проаналізовано головні чинники розвитку туристичної галузі в країні. Розглянуто основні закономірності розвитку туристичної

сфери Греції в умовах зтяжної економічної кризи. Вивчено головні напрями спеціалізації туристичного обслуговування населення в державі. Здійснено аналіз діяльності основних показників функціонування туризму Греції в динаміці. Розкрито територіальні закономірності туристичного обслуговування в країні. Проведено опис основних туристично-рекреаційних центрів країни. Виділено головні проблеми функціонування туризму в державі в умовах зтяжної фінансово-економічної кризи та вказано на перспективні шляхи виходу з кризової ситуації.

Ключові слова: туристична галузь, туристична спеціалізація, Греція, кризова ситуація, туристично-рекреаційні центри, проблеми розвитку туризму.

Постановка наукової проблеми та її значення. За оцінками Всесвітньої організації туризму (ВТО), сучасна Греція входить у десятку передових країн світу щодо забезпеченості туристичними ресурсами усіх напрямів рекреаційного обслуговування населення [3]. На думку фахівців, Греція лідирує в багатьох сферах туристичного обслуговування в регіоні, уключаючи рекреаційно-пляжну, спортивно-оздоровчу, культурно-пізнавальну та паломницьку. Країна посідає черверте місце в рейтингу літнього відпочинку в Європі, що становить до 5 % громадян ЄС – після Іспанії (10 %), Італії (7 %) та Франції (6 %) [4]. Ця держава постійно нарощує свій туристично-рекреаційний потенціал за рахунок освоєння нових туристичних ресурсів та шляхів пошуку оптимізації туристичного ринку в умовах жорсткої міжнародної конкуренції й складної фінансово-економічної кризи, що дає їй змогу отримувати значні прибутки за рахунок іноземного туризму (до 20 млрд у рік), який ця країна намагається постійно стимулювати й заохочувати, уживаючи успішні різноманітні управлінсько-правові заходи. Вивчення позитивного досвіду розвитку туристичної галузі Греції може бути корисним для стимулювання туристичного ринку України й потребує наукового вивчення.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Оцінкою проблем розвитку туризму Греції в умовах зтяжної фінансово-економічної кризи як однієї з провідних галузей сучасної економіки цієї держави займалися різноманітні науковці – економісти, фінансисти-статисти, політологи, соціологи, географі-країнознавці тощо. Окремі моменти щодо еволюції туристичної галузі Греції на сучасному етапі її розвитку висвітлено, зокрема, у працях таких учених, як А. Александрова [1], К. Андріотіс, О. Бейдик, П. Белкін, М. Біржаков [2], Р. Браун [3], Д. Бухаліс, Я. Вараксіна [4], С. Варваресос, Г. Вачнадзе [5], Л. Гайдукевич [6], Т. Гіанітсіс, А. Глушко [7], К. Дарвіду [9], Н. Дрітсакіс, П. Захаров, М. Зоріна [10], З. Кастуліс, П. Казакос, Н. Консолас, П. Коміліс, А. Кузеліс, Д. Мікс, Р. Нельсон, Х. Петрас [16], Т. Прокопенко, Е. Смерал [27], М. Сфакьянакіс, П. Тсартас, Є. Чураков [19] та ін. Проте чіткої наукової оцінки щодо проблем розвитку туристичної галузі Греції в умовах зтяжної економічної кризи в державі поки що не існує, що й зумовило вибір тематики цієї наукової статті.

Мета статті – оцінити стан розвитку туристичної галузі Греції в умовах сучасної економічної кризи в державі.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. На початку нового тисячоліття економіка Греції мала хороші здобутки та позитивні результати. За офіційною статистикою, сукупний ВВП країни становив у 2006 р. 324,616 млрд дол. США. Надходження від сфери послуг і туризму становили в цей час 64,4 % сукупного ВВП держави, від промисловості – 27,3 %, від сільського господарства – 8,3 % [20]. Тобто така ситуація в економіці держави є типовою для постіндустріальних країн, проте їй необхідно було б шукати нові шляхи й ресурси для оптимізації та оздоровлення фінансово-господарчої діяльності, щоб не посилити кризові явища, які в країні тривають уже майже 10 років. Тому уряд країни покладає великі надії на прибутки від іноземного туризму, який має значні культурно-туристичні та рекреаційно-оздоровчі ресурси й подальший потенціал для нарощування діяльності в багатьох напрямках туристичної спеціалізації: культурно-пізнавальному, пляжно-рекреаційному, спортивно-оздоровчому, бальнеологічно-лікувальному, паломницькому, бізнес- і шопінг-туризмі тощо.

Греція багата на численні пам'ятки культури, архітектури, мистецтва та історії. Загалом їх у країні нараховується понад 30 тис., що є вагомим чинником для розвитку міжнародного культурного туризму. Окремі з них уключені до переліку об'єктів Світової культурної спадщини ЮНЕСКО, серед яких – зокрема, храм Аполлона Епікурейського в Басах; руїни міста Дельфи; Афінівський акрополь; Свята Гора Афон; монастирі Метеори; ранньохристиянські та візантійські пам'ятники в м. Салоніки; храм Асклепія в Епідаврї; середньовічне місто Родос (на острові Родос); стародавнє місто Містра; археологічна ділянка Олімпія; археологічні споруди на острові Делос; Візантійські монастирі Дафні

(Осіос-Лукас і Неа-Моні); Піфагорей й герайон на острові Самос; археологічна ділянка Егі (м. Вергіни); археологічні ділянки Мікен та Тиринфу; історичний центр (хора) із монастирем Іоанна Богослова й печерою Апокаліпсису на острові Патмос; стародавнє місто Керкіра (Корфу) [12].

Греція – батьківщина спорту та олімпіад і є світовим лідером олімпійського туризму й культурно-пізнавальних турів із метою огляду та вивчення античної культурної спадщини, а також третім (після Святої Землі й Ватикану) світовим християнським релігійно-паломницьким центром. В останні роки Греція виходить на світовий туристичний ринок із новими пропозиціями щодо розвитку бізнес-туризму, гастрономічних, видовищно-масових і фестивальних, а також шоп-турів (особливо з продажу хутрових виробів, коштовного каміння, жіночих прикрас та харчових продуктів – оливкової олії, маслин тощо).

Середземноморський клімат країни є ідеальним не лише для літнього туризму, але є сприятливим для цілорічного культурно-дозвіллевого відпочинку та занять спортом, тому грецьке керівництво одним із позачергових завдань ставить за мету створити інфраструктуру для розвитку й забезпечення динамічного, стабільного туристичного обслуговування іноземних туристів протягом року. Фахівці постійно працюють над тим, щоб доходи від іноземного туризму не були сезонними, а забезпечували надійний прибуток державі протягом цілого року. Наприклад, у Греції наявні 752 термальні джерела та понад 30 – із мінеральною водою, 75 % із яких використовуються різноманітними лікувально-оздоровчими закладами держави в якості ліцензованих видів оздоровлення, що може бути ресурсом для цілорічного відпочинку. Окрім того, країна стимулює розвиток й інших напрямів спеціалізації туризму, які не залежать від кліматичних змін, наприклад ділового, подієвого й шопінг-туризму, а також спортивного та паломницького. Адже туристичних ресурсів у країні для цього достатньо: велика кількість історичних пам'яток і сакральних об'єктів, різноманітність ландшафтів, наявність цікавих архітектурних поселень, а також широкий вибір різноманітних традиційних занять, що надають необмежені можливості для розвитку нових видів туризму.

Згідно з експертними оцінками ВТО, основними чинниками привабливості території Греції як міжнародного туристичного ринку для іноземних туристів є її сприятливий клімат (31,1 %) і природні ресурси (28,65 %), уключаючи пляжно-рекреаційні; видатні твори мистецтва (15,19 %) та архітектура (3,75 %), а також місця відомих історичних подій (11,95), традиційна місцева кухня (7,7 %) й цікава культурно-релігійна спадщина (3,05 %) та інші рекреаційно-туристичні ресурси (рис. 1).

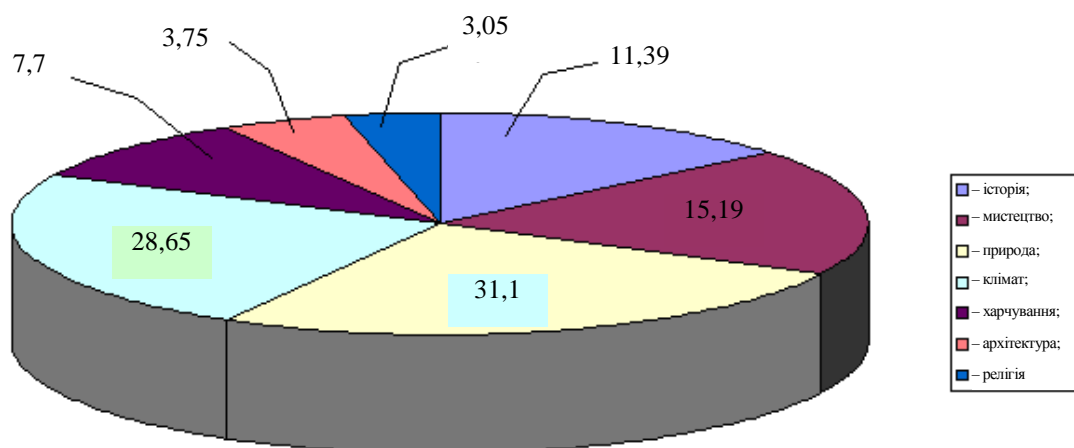

Рис. 1. Чинники привабливості рекреаційно-туристичних ресурсів Греції, % [12]

Згідно зі звітом про конкурентоспроможність у сфері подорожей та туризму у 2009 р., опублікованому Світовим економічним форумом, Греція посідає 24 місце серед країн, що спеціалізуються на міжнародному туризмі [29], третє місце – у рейтингу доступних держав для мандрівників і туристів, а також дев'яте – серед країн, які мають найбільше видатних пам'яток, що є світовою культурною спадщиною. Греція посіла також п'яте місце за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та перше – за

кількістю лікарів на душу населення, які працюють у лікувально-оздоровчих і бальнеологічних закладах [13]. Щорічно Греція приймає понад 17 млн іноземних туристів. За статистикою ВТО, вона посідає 15-те місце з усього світу списку держав із в'їзним туризмом [12].

Основними країнами обслуговування іноземного туризму в Греції є її найближчі сусіди – Італія (8,8 % від загальної кількості іноземних туристів), Німеччина (17,5 %), Великобританія (21,2 %), Франція (5,3 %), Голландія (5,2 %), країни Скандинавії (7,5 %) та ін. держави ЄС. У цілому на країни Західної Європи припадає близько 85 % іноземних туристичних потоків у Грецію [21]. Така значна залежність Греції від європейського туристичного ринку, на думку експертів, пояснюється, порівняно з дешевими туристичними послугами держави, можливістю вільного пересування в рамках Шенгенської зони, а також значним обсягом туристських обмінів із сусідніми країнами 1- та 2-го порядку [22]. Так, наприклад, за офіційною статистикою, у 2016 р. Грецію відвідали 2,5 млн німецьких туристів (на 8,6 % більше за попередній рік), які залишили прямі доходи в державу на суму понад 2 млрд євро (+ 4,6 %, порівняно з попереднім роком) [28]. Тому очевидним залишається те, що і в перспективі Греція всіляко сприятиме залученню на свою територію притоку саме європейських іноземних туристів, а не вихідців із менш багатих територій світу, включаючи представників Африки, Азії, Океанії й Латинської Америки.

Проте в умовах фінансово-економічної кризи Греція освоює й перспективні туристичні ринки. Так, наприклад, із кожним роком зростає число туристів у цю державу зі Східної Європи, Росії, Японії та Китаю, а також інших країн Азії, що віддають перевагу порівняно дешевому грецькому відпочинку. Це розширює географію споживання грецького туристичного продукту та стимулює нові потреби в послугах, інфраструктурних спорудах і видовишно-масових закладах.

Згідно з науковими оцінками, основними туристично-рекреаційними районами Греції є Аттика, Кікладські острови, Додеканес (Південні Споради), Північні Споради, Самофракія (Фракія), Македонія, Епірус, Фессалія, Евбея, Центральна Греція, Іонічні острови, Пелопоннес, Крит [3]. Сьогодні Греція, незважаючи на всі економічні проблеми в країні, є одним із найрозвинутіших світових туристичних центрів. Найпопулярнішими серед туристів є такі міжнародні культурно-туристичні центри, як Свята Гора Афон, монастирі Метеори, Афіни, Салоніки, Дельфи, о. Крит, о. Родос, о. Міконос, о. Санторіні та інші.

Сучасна економіка Греції, незважаючи на певні позитивні моменти поглиблення європейської інтеграції, перебуває в затьожній фінансово-економічній кризі. Це пов'язано з багатьма негативними наслідками її участі в європейській регіональній виробничо-господарчій конкуренції, а також відчувається небажаний вплив міжнародного кредитування та інвестування національних економік країн із боку міжнародних фінансових структур. За оцінками експертів, сучасна затьожна фінансово-економічна криза в Греції – це результат типової неправильної діяльності владної системи, яка породжена політикою соціалістів і корупціонерів, що довгий час були при владі в державі та постійно брали кредити в міжнародних фінансових структурах і збільшували державні витрати на соціальні програми й сприяли тотальній корупції в державі, що призвело до значного зростання зовнішнього державного боргу країни [11]. Окрім того, цьому передували й помилкові розрахунки МВФ і ЄС щодо можливих лімітів на міжнародні позики для цієї держави, які сприяли поглибленню кризової ситуації в країні. Тому Греція змушена зараз проводити досить жорстку внутрішню й зовнішню фінансово-економічну політику та реалізовувати складні господарчо-управлінські реформи, які спрямовані на оздоровлення її економіки, а не на отримання нових кредитів і вибивання оплати боргів із тих, хто заборгував перед цією державою.

За певних політичних та соціально-економічних причин Греція вже у 2008 р. опинилася в складній фінансово-економічній кризі, що супроводжувалася небажаними суспільно-економічними явищами та падінням рівня життя її населення [24]. Країна змушена була стимулювати нові резерви наповнення національного бюджету, включаючи й реформування туристичної галузі, яка теж опинилася в кризовому стані. Тому в умовах жорсткої економічної європейської та світової конкуренції Греція мала шукати шляхи виходу з кризової ситуації, що відбувається за рахунок оптимізації різних галузей господарчого розвитку держави, включаючи туристичний ринок. Тому керівництво країни робить усе можливе, щоб залучити на її територію нові іноземні інвестиції та значні валютні надходження, насамперед від міжнародного туризму. Із цією метою державні структури розробляють нові програми оптимізації діяльності економіки держави, які безпосередньо стосуються міжнародного туризму як однієї з провідних сучасних галузей грецької економіки, а також реформують та оптимізують наявну систему туристичного бізнесу в країні.

Сукупні доходи від туризму в Греції постійно зростають, незважаючи на кризову ситуацію в державі (табл. 1). У період кризи 2008–2015 рр. помітне фактичне зменшення загальної кількості зайнятих у туристичній сфері країни працівників, яка зменшилася від 854,4 тис. осіб у 2008 р. до 650,2 тис. – у 2015-му. Це пояснюється вжитими критичними заходами з боку держави щодо економії ресурсів і скорочення працівників в усіх сферах господарства, у тому числі й на виплати заробітної плати особам, котрі працюють у туристичній сфері країни. Якщо оцінювати показники міжнародних прибуттів, то, порівняно з 2008 р., вони в державі зросли з 15,9 млн осіб у рік у 2008 р. до 17,5 млн – у 2015-му. Проте кількість надходжень від міжнародного туризму в досліджуваній період зменшувалася з 2008-го по 2013 р., що пояснюється, насамперед, зменшенням середніх витрат на подорож із 730 євро у 2008 р. до 650 євро у 2015-му (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка основних показників функціонування туристичної галузі Греції у 2008–2015 рр.*

Рік	Частка доходів від туризму у ВВП (%)	Частка зайнятих у туризмі (% від заг. кількості)	Заг. чисельність зайнятих (тис. осіб)	Доходи від іноземного туризму в рік (млн дол. США)	Чисельність іноземних туристів у рік (млн осіб)	Середні витрати за 1 тур (євро)	Загальна кількість готелів (одиниць)	Готельна ємність (кількість місць у готелях)
2008	16,8	18,7	854,4	11,6	15,9	730	9385	715 857
2009	15,9	17,7	798,6	10,4	14,9	697	9554	726 546
2010	16,0	17,6	786,0	9,6	15,0	640	9732	763 407
2011	15,8	17,6	720,6	10,5	16,4	639	9648	763 668
2012	16,2	18,3	688,8	10,4	16,9	616	9670	771 688
2013	16,4	18,7	661,0	11,8	17,9	661	9683	775 121
2014	16,7	19,2	659,3	10,4	17,3	657	9695	777 559
2015	17,5	20,3	650,2	12,2	17,5	650	9730	778 412

* Складено за: [29].

Починаючи з 2007–2016 рр., грецькі урядові програми спрямовано на створення нових державних планів, що сприятимуть просуненню інвестицій та використанню конкретних переваг країни на світовому ринку туристичних послуг [17]. Головною метою цих програм є пряме й непряме розповсюдження рекламних акцій про Грецію, що дало їй можливість вийти зі своїм туристським продуктом на нові ринки (Японія, Китай, країни Балтії, Росія та інші пострадянські держави, уключаючи й Україну). Так, за оцінками фахівців, починаючи з 2010 р., до Греції щорічно приїжджає понад 40 тис. українців, із яких 25 % – культурно-релігійні туристи (переважно особи чоловічої статі, які звершують паломництво на Святу Гору Афон або опосередковано відвідують релігійні святині, перебуваючи на відпочинку в країні чи здійснюючи безпосередні паломницькі тури до православних святинь, якими славиться Греція) [14]. Держава має для цього потужні культурно-релігійні ресурси і є однією з масових, куди мандрують християнські релігійні паломники.

За останні десятиліття в Греції розвинулася сучасна й різноманітна туристична інфраструктура, яка обслуговує різноманітні потреби відпочивальників, уключаючи їх розміщення, харчування та попит на видовищно-масові й культурні послуги. Так, наприклад, у Греції сьогодні можуть одночасно перебувати близько 780 тис. туристів, котрі можуть розміститись у майже 10 тис. готелів різного типу. Причому динаміка готелів, незважаючи на кризові явища в державі, із 2008 р. по 2015 р. постійно зростала.

Уряд країни в період кризи дав можливість надавати нічліжні послуги іноземним туристам, приватним підприємцям, у тому числі дозволено здавати в оренду приватні будинки (окремі кімнати, вілли, садиби тощо), які повинні мати дозволи від Грецької національної туристичної організації. Тому кількість місць ночівель за вказаний період помітно зросла, уключаючи додатково ще можливість для іноземних туристів використовувати нічліжні місця в кемпінгах і туристичних базах [24]. Тому загальна чисельність нічліжних місць та об'єктів, що надають порівняно недорогі послуги для ночівель, у країні збільшилася (табл. 2). Проте в різних регіонах держави зростає також кількість

чотири- й п'ятизіркових готелів, котрі надають сервісні нічліжні послуги. Наприклад, на початок 2017 р. їх загальна чисельність, за статистичними даними, складала 1168 одиниць із підвищеною системою обслуговування відпочивальників [13].

Таблиця 2

Рейтинг готелів Греції та кількість нічліжних місць у них станом на 01.01.2017 р.*

Класифікаційний рейтинг готелів	Загальна кількість готелів	Чисельність місць у готелях
5 зірок	181	65 012
4 зірки	987	178 954
3 зірки	2007	234 876
2 зірки	4823	245 728
1 зірка	1787	64 785
Усього	9785	789 355

*Складено за: [13].

Зростаюча кількість туристів і більш високі вимоги мандрівників роблять необхідною реалізацію нових проектів і вдосконалення інфраструктури, а також вимагають будівництва нових готелів із комплексним обслуговуванням та їх наближенням до місць масового перебування іноземних туристів.

У листопаді 2011 р. уряд Греції прийняв одне з найважливіших рішень щодо стимулювання розвитку туризму в умовах кризи, скоротивши ПДВ у готелях з 11–13 до 6,5 % [20]. Керівництво держави планує й надалі законодавчо сприяти діяльності готельного комплексу країни та розширювати його за рахунок будівництва інтегрованих сервісних готельних комплексів із паркінгами, тренажерними залами, спа-салонами, конференц-залами тощо. Для розвитку відпочинкового сімейного туризму в Греції функціонує шість великих аквапарків, найбільш відомими та технічно оснащеними з яких є «Аква Сплеш», «Вотер Сіті» і «Лімноуполіс», розміщені в центрально-східній частині острова Крит.

У країні досить добре розвинута транспортна система й функціонує густа мережа автомобільного транспорту. Завдяки їй відпочивальники можуть дістатися в будь-який куточок материкової Греції. У державі наявні швидкісні європейські автобани з дорожніми знаками грецькою та англійською мовами, найбільші з них – автобан «Ігнатія» й «Салоніки-Афіни». Станом на 1 січня 2016 р. загальна протяжність автомобільних доріг у Греції становила близько 120 тис. км. [13]. У державі досить добре розвинутий авіаційний транспорт (нараховуються 42 аеропорти, 15 із яких мають статус міжнародного). Найбільші аеропорти Афін, Салоніків, Корфу, Криту, Родосу. У період із другої половини травня по другу половину жовтня в країні збільшується чисельність спеціальних чартерних рейсів для перевезення туристів із країн Європи та інших регіонів світу, у тому числі й України. Наприклад, з аеропортів Києва можна за 2 год дістатися до Салоніків і за 2 год 30 хв – до Афін. Не звертаючи увагу на те, що Греція є переважно гірською країною, на її території розвинутий залізничний транспорт, яким можна перетнути весь п-в Пелопоннес. Загальна протяжність залізничних доріг на 2016 р. – близько 2700 км [18]. Від Афінського аеропорту до центру столиці та найкрупнішого порту країни (м. Пірей) їздить швидкісний потяг, який може за лічені хвилини доставити туристів у потрібну точку прибуття або подальшої відправки пасажирів, наприклад пасажирськими теплоходами – на острови країни з Пірейського порту або в інші країни, звідки відправляються регулярні рейси. Адже в Греції досить добре налагоджене регулярне автобусне сполучення, що зв'язує майже всі міські населені пункти держави між собою та із сільськими поселеннями. У зоні великих Афін побудована Аттична кільцева дорога, яка істотно змінила транспортний рух у столиці й має важливе значення, оскільки з'єднує аеропорт із великими пунктами постачання, торговими портами й залізничними станціями. Греція має 51 морський порт і близько 15 тис. місць швартовки для морського транспорту (круїзних кораблів, теплоходів, яхт тощо), які оснащені місцями заправки морського транспорту, їх ремонту й сучасними комунікаціями зв'язку, що можуть обслуговувати іноземні туристичні потоки. З'явилася нова служба з надання гідролітаків, що може бути досить корисною послугою також у сфері туризму.

Окрім того, країна оптимізувала свою діяльність у пошуку нових форм туристичного обслуговування населення серед приватних структур малого й середнього туристичного бізнесу, а також

реорганізувала управління туристичної структури країни в цілому, що пояснюється державною підтримкою крупних монопольних туристичних компаній, наприклад таких, як «Музінідіс», «Амботіс», «Фенікстоирс» та ін., які здатні протистояти на міжнародному туристичному ринку іншим європейських туристичним магнатам. Держава спрямовує свої зусилля в реформуванні туристичної сфери в умовах кризи на підняття сервісу послуг національних туроператорів, розширення транспортних можливостей для іноземних туристів і посилення рекламно-інформаційної й науково-практичної туристичної роботи в державі та за її межами [25]. Із цією метою Греція збільшила чисельність круїзних пасажирських теплоходів-лайнєрів, національних й іноземних авіаперевізників на своїй території, а також розширила міжнародну рекламно-інформаційну діяльність та науково-популярizaційну роботу щодо розвитку іноземного туризму в країні й стимулює діяльність бізнесових структур у галузі міжнародного туризму. Починаючи з 2011 р., грецькі різнопрофільні туристичні організації наявні майже на всіх міжнародних виставках стосовно розвитку туризму [23]. Грецькі управлінці, науковці та представники ділових кіл беруть участь у щорічних загальноєвропейських виставках альтернативних і спеціальних форм туризму, де серед нових потенційних форм і малопоширених видів туристичного обслуговування населення представляли в тому числі й паломницький туризм як один із потенційних видів культурно-духовного туризму. Особливий акцент у перспективах розвитку цього виду міжнародного туризму грецькими представниками робиться на зв'язках із православними країнами – Росією, Україною, Білоруссю, Грузією, Молдовою, Румунією, Болгарією та Сербією, де проживає православне населення [15].

Отже, туристична й обслуговуюча інфраструктура в Греції має достатні показники. Для того ця країна успішно пододала наслідки фінансово-економічної кризи та ввійшла в європейські й світові лідери міжнародного туризму. Проте розвиток туристичної галузі в Греції має низку вагомих проблем, які не стосуються економічної кризи, наприклад організаційного та інформаційно-правового характеру тощо. Одна з вагомих проблем стримування розвитку в'їзного іноземного туризму в Греції – її візова політика щодо країн-не членів ЄС. Грецькі консульства намагаються давати візи обмеженого терміну на перебування в країні й лише на конкретний період відпочинку чи обмежений часовий проміжок туристичної поїздки. Окрім того, грецькі посадовці та консульства вимагають представлення від потенційного туриста значної кількості документів, які посвідчують його платоспроможність і фінансову можливість забезпечення свого перебування на території Греції, а також папери, що свідчать про майновий статок особи, котра збирається подорожувати державою, із метою недопущення залишитися в Греції в ролі заробітчана або шукачів легкої наживи. Оскільки останні, на їхню думку, стимулюють підвищення криміногенної ситуації в державі й сприяють зниженню рівня життя грецького населення. Тому грецькі консульства штучно стримують потоки іноземних туристів із колишнього СРСР, тому що останні мають репутацію порушників громадського спокою (п'яниць, дебоширів і гульвіс, котрі часто скоюють дрібні злочини в нетверезому стані, чого боїться місцеве населення). Як свідчить практика, туристи-вихідці з третіх країн, є менш платоспроможними, тому не становлять значного фінансового інтересу з боку держави. Окрім того, на території України зараз відбуваються військові дії. Тому грецькі посадовці бояться імпорту тероризму й напливу біженців з України, ураховуючи той міграційний аспект, що Греція прийняла значну кількість біженців із Сирії та інших гарячих точок Близького й Середнього Сходу.

Отже, грецькі турфірми, які опікуються іноземним туризмом, орієнтується все-таки на більш багатих відпочивальників, тобто всі зусилля держави спрямовано на те, щоб у сучасних умовах складного економічного розвитку в країну приїжджала незначна кількість туристів, а більш заможні представники іноземних туристів, які залишатимуть у країні більш вагомi суми грошей і які не порушуватимуть громадський спокій. Таких, наприклад, як німці, греки, чи бельгійці, котрі в десятки разів залишають більше валюти в державі поодинці, ніж колективні групи відпочивальників із колишнього соцтабору.

У рамках засідання Генеральної асамблеї Асоціації грецьких туристичних підприємств прем'єр-міністр Греції представив новий пакет заходів щодо стимулювання розвитку туристичної галузі, спрямованої на субсидування соціальних внесків Організацією трудових ресурсів і зайнятості Греції (ОАЕД) для того, аби 50 тис. її безробітних могли отримати роботу в сезонних готелях у період із жовтня по квітень; скасування каботажних обмежень для круїзних суден; упровадження програм «Green Tourism», «Alternative Tourism», «Cooperate and Innovate», «Upgrade in Tourism» і «System

Ergani», які стимулюватимуть розвиток туризму в країні; зменшення витрат на обслуговування картки VISA для туристів із нових ринків, що динамічно розвиваються, таких як Росія, Україна й Білорусь; лібералізацію ринку наземного обслуговування в усіх грецьких аеропортах; скасування зборів за посадку та паркування для літаків у всіх грецьких аеропортах, за винятком аеропорту Афіни «Елефтеріос Венізелос» тощо [8].

Серед основних перспектив сучасного розвитку туристичної галузі Греції, на нашу думку, слід указати на комплексне реформування туристичної сфери країни з урахуванням потреб відпочивальників різних соціальних і вікових груп населення; налагодження кваліфікованої підготовки гідів-перекладачів зі знанням багатьох мов та специфікою галузевого обслуговування в туризмі країни (знання мистецтва, архітектури, історії тощо); підвищення ефективності інформаційно-рекламної діяльності з метою створення комплексного туристичного продукту з доступністю його у використанні; політика здешевлення турів із метою освоєння нових регіональних ринків світу; розширення матеріально-технічної бази й інфраструктури туризму країни; правильне наукове та методичне забезпечення організації комплексних турів тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, Греція – потужний туристичний центр європейського та світового рівня, яка має достатню кількість туристично-рекреаційних ресурсів для подальшого туристичного розвитку держави. Система забезпечення туристичних послуг у країні має низку проблем комплексного характеру, які потребують свого розв'язання задля вдосконалення міжнародного туристичного обслуговування. Вплив іноземного туризму на економіку Греції досить значний, він суттєво стимулює розвиток, насамперед, самих культурно-економічних центрів і територій, де розміщені видатні культурні пам'ятки держави, а також забезпечує умови виходу економіки країни із затяжної фінансової кризи, що потребує подальшої наукової уваги.

Джерела та література

1. Александрова А. Ю. Международный туризм : учебник / А. Ю. Александрова. – Москва : Аспект Пресс, 2002. – 470 с.
2. Биржаков М. Б. Введение в туризм / М. Б. Биржаков. – Москва : Санкт-Петербург : Невский фонд, 2000. – 152 с.
3. Браун Р. Путеводитель по Греции / Р. Р. Браун. – Москва : АЯКС-ПРЕСС, 2003. – 420 с.
4. Вараксина Я. Греция наращивает свой туристический потенциал / Я. Вараксина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.tourprom.ru/news/28572/>.
5. Вачнадзе Г. Деловая Греция / Г. В. Вачнадзе. – Москва : Бизнес-пресс, 2005. – 149 с.
6. Гайдукевич Л. М. Развитие туризма в условиях мирового финансового кризиса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : elib.bsu.by/bitstream/123456789/30386/1/gaidukevich_2012_Trudy.pdf.
7. Глушко А. А. География туризма / А. А. Глушко, А. М. Сазыкин. – Владивосток : Изд-во Дальневосточного ун-та, 2002. – 270 с.
8. Греки хочуть перетворити свою країну на рай для туристів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://newsradio.com.ua/2013_05_23/Greki-hochut-peretvoriti-svoju-kra-nu-na-raj-dlja-turist-v/.
9. Дарвіду К. Розвиток туристичної галузі в Греції в період кризи 2009–2014 рр. / К. Дарвіду // Вісник. – ТНЕУ. – № 4. – 2014. – С. 141–154.
10. Зоріна М. Про Грецію з перших вуст / М. А. Зоріна // Європа. – 2005. – № 2. – С. 43–48.
11. Кризис в Греции: причины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://samber.net/greece/426-krizis-v-grecii-prichiny.html>.
12. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unwto.org.
13. Офіційний сайт Євростату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat/>.
14. Патійчук В. О. Греція як світовий центр релігійного туризму / В. О. Патійчук, О. В. Швець // Актуальні проблеми країнознавчої науки : матеріали III міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 15–16 груд. 2015 р.) / за ред. В. Й. Лажніка. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – С. 172–177.
15. Патійчук В. О. Сучасні риси розвитку релігійно-паломницького туризму в Греції / В. О. Патійчук // Актуальні проблеми країнознавчої науки : матеріали II Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 14–15 трав. 2015 р.) / за ред. В. Й. Лажніка. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – С. 151–156.
16. Петрас Х. Паломнический туризм в Греции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://travel.vesti.ru/article_5341.
17. Реформы в Греции дали первый зримый результат : страна переживает бум иностранного туризма [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://bin.ua/news/foreign/world/145972-reformy-v-grecii-dali-pervyj-zrimyj-rezultat.html>.
18. Туризм в Греции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://ru.wikipedia.org/w/index.php?title=Туризм_в_Греции&oldid=87772407.

19. Чуракова Е. В. Статистические подходы к формированию инновационных маркетинговых технологий в туризме / Е. В. Чуракова // Журнал Вестник РГТЭУ. – 2010 – № 11 (48).
20. Greek Tourism – Basic Figures 2000–2012 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://sete.gr/EN/TOURISM/Greek%20Tourism%20Basic%20Figures/>.
21. Greek Tourism – Basic Figures 2012 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://sete.gr/EN/TOURISM/Greek%20Tourism%20Basic%20Figures/Basic%20Figures%202012/>.
22. International Tourist Arrivals 2000–2013 [Electronic resource]. – Mode of access : http://sete.gr/_fileuploads/entries/Statistics/Greece/International%20Tourist%20Arrivals%2000-2013_new%20layout.pdf.
23. National Parks in Greece // Wikipedia [Electronic resource]. – Mode of access : www.wttc.travel/bin/pdf/original-pdf-file/executivesummary2010.pdf.
24. Non-residents' overnight stays in Greece 2005–2013 [Electronic resource]. – Mode of access : http://sete.gr/_fileuploads/entries/Statistics/Greece/.
25. Performance of Greek Tourism and developments in the basic figures of the Greek Receipts [Electronic resource]. – Mode of access : http://catID64/EN/140723_Eispraxeis_diaxroniki%20exelixa%202000-2013.pdf.
26. Report on Greek Government Deficit and Debt Statistics [Electronic resource]. – Mode of access : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ity_public/com_2010rt_greek/en/com.
27. Smeral E. The Impact of the Financial and Economic Crisis on European / E. Smeral // Tourism Journal of Travel Research. – 2009. – № 48 (1). – P. 3–13.
28. The Importance of Tourism for Greece [Electronic resource]. – Mode of access : <http://sete.gr/EN/TOURISM/The%20Importance%20of%20Tourism%20for%20Greece/>.
29. Tourism Market Trends: Europe // World Tourism Organisation. – Madrid, 2008. – 361 p. Smeral E. The Impact of the Financial and Economic Crisis on European / E. Smeral // Tourism Journal of Travel Research. – 2009. – № 48 (1). – P. 3–13.

References

1. Aleksandrova A. Iu. Mezhdunarodnyi turizm : uchebnyk / A. Iu. Aleksandrova. – Moskva : Aspekt Press, 2002. – 470 s.
2. Byrzhakov M. B. Vvedeniye v turizm / M. B. Byrzhakov. – Moskva – SPb. : «Nevskiy fond», 2000. – 152 s.
3. Braun R. Putevodytel po Hretsyi / R. R. Braun. – Moskva : AIaKS-PRESS. – 2003. – 420 s.
4. Varaksyna Ia. Hretsyia narashchuyvaet svoi turesticheskyi potentsyal / Ia. Varaksyna [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://www.tourprom.ru/news/28572/>.
5. Vachnadze H. Delovaia Hretsyia / H. V. Vachnadze. – Moskva : Byznes-press, 2005. – 149 s.
6. Haidukevych L. M. Razvytye turizma v usloviakh myrovoho fynansovoho kryzysa [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : elib.bsu.by/bitstream/123456789/30386/1/gaidukevich_2012_Trudy.pdf.
7. Hlushko A. A. Neohrafiya turizma / A. A. Hlushko, A. M. Sazykyn. – Vladyvostok : Yzd-vo Dalnevostochnoho un-ta, 2002. – 270 s.
8. Hreky khochut peretvority svoiu krainu na rai dlia turistiv [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : http://newsradio.com.ua/2013_05_23/Greki-hochut-peretvoriti-svoju-kra-nu-na-raj-dlja-turist-v/.
9. Darvidu K. Rozvytok turystychnoi haluzi v Hretsii v period kryzy 2009-2014 rr. / K. Darvidu // Visnyk. – TNEU № 4. – 2014 r. – S. 141–154.
10. Zorina M. Pro Hretsiu z pershykh vust / M. A. Zorina // Yevropa. – 2005. – № 2. – S. 43–48.
11. Kryzys v Hretsyi : prychny [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://samber.net/greece/426-kryzis-v-greii-prichiny.html>.
12. Ofitsiinyi sait Vsesvitnoi turystychnoi orhanizatsii [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : www.unwto.org.
13. Ofitsiinyi sait Yevrostatu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://ec.europa.eu/eurostat/>.
14. Patiichuk V. O. Hretsiia yak svitovyi tsentri religioznoho turizmu / V. O. Patiichuk, O. V. Shvets // Aktualni problemy krainoznavchoi nauky : materialy III mizh nar. nauk.-prakt. Internet-konferentsii (m. Lutsk, 15–16 hrudnia 2015 r.) / za red. V. I. Lazhnika. – Lutsk : Vezha-Druk, 2015. – S.172–177.
15. Patiichuk V. O. Suchasni rysy rozvytku religiozno-palomnytskoho turizmu v Hretsii / V. O. Patiichuk // Aktualni problemy krainoznavchoi nauky : materialy II Mizh nar. nauk.-prakt. Internet-konferentsii (m. Lutsk, 14–15 travnia 2015 r.) / za red. V. I. Lazhnika. – Lutsk : Vezha-Druk, 2015. – S. 151–156.
16. Petras Kh. Palomnycheskyi turizm v Hretsyi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : http://travel.vesti.ru/article_5341.
17. Reformy v Hretsyi dali pervyi zrymyi rezultat : strana perezhivaet bum ynostrannoho turizma [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://bin.ua/news/foreign/world/145972-reformy-v-greii-dali-pervyj-zrymyj-rezultat.html>.
18. Turizm v Hretsyi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : https://ru.wikipedia.org/w/index.php?title=Turizm_v_Hretsyi&oldid=87772407.

19. Churakova E. V. Statysticheskiye podkhody k formirovaniyu unnovatsyonnykh marketynghovykh tekhnolohiyi v turyzme / E. V. Chumakova // Zhurnal Vestnyk RHTĀU. – 2010 – № 11 (48).
20. Greek Tourism – Basic Figures 2000–2012 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://sete.gr/EN/TOURISM/Greek%20Tourism%20Basic%20Figures/>.
21. Greek Tourism – Basic Figures 2012 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://sete.gr/EN/TOURISM/Greek%20Tourism%20Basic%20Figures/Basic%20Figures%202012/>.
22. International Tourist Arrivals 2000–2013 [Electronic resource]. – Mode of access : http://sete.gr/_fileuploads/entries/Statistics/Greece/International%20Tourist%20Afikseis%20Ellada%2000-2013_new%20layout.pdf.
23. National Parks in Greece // Wikipedia [Electronic resource]. – Mode of access : www.wttc.travel/bin/pdf/original-pdf-file/executivesummary2010.pdf.
24. Non-residents' overnight stays in Greece 2005–2013 [Electronic resource]. – Mode of access : [ostupu : http://sete.gr/_fileuploads/entries/Statistics/Greece/](http://sete.gr/_fileuploads/entries/Statistics/Greece/).
25. Performance of Greek Tourism and developments in the basic figures of the Greek Receipts [Electronic resource]. – Mode of access : http://catID64/EN/140723_Eispraxeis_diachroniki%20exelixa%202000-2013.pdf.
26. Report on Greek Government Deficit and Debt Statistics [Electronic resource]. – Mode of access : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ity_public/com_2010rt_greek/en/com.
27. Smeral E. The Impact of the Financial and Economic Crisis on European / E. Smeral // Tourism Journal of Travel Research. – 2009. – № 48 (1). – S. 3–13.
28. The Importance of Tourism for Greece [Electronic resource]. – Mode of access : <http://sete.gr/EN/TOURISM/The%20Importance%20of%20Tourism%20for%20Greece/>.
29. Tourism Market Trends: Europe // World Tourism Organisation. – Madrid, 2008. – 361 p. Smeral E. The Impact of the Financial and Economic Crisis on European / E. Smeral // Tourism Journal of Travel Research. – 2009. – № 48 (1). – P. 3–13.

Патийчук Виктор, Анцыгин Александр. Современные проблемы развития туристической отрасли Греции. Исследованы особенности развития туризма в Греции в современных условиях ее экономического развития. Проанализированы главные факторы развития туристической отрасли в стране. Рассмотрены основные закономерности развития туристической сферы Греции в условиях затяжного экономического кризиса. Изучены основные направления специализации туристического обслуживания населения в государстве. Осуществлен анализ деятельности основных показателей функционирования туризма Греции в динамике. Раскрыты территориальные закономерности туристического обслуживания в стране. Проводится описание основных туристско-рекреационных центров страны. Выделяются главные проблемы функционирования туризма в государстве в условиях затяжного финансово-экономического кризиса и указаны перспективные пути выхода из кризисной ситуации.

Ключевые слова: туристическая отрасль, туристическая специализация, Греция, кризисная ситуация, туристско-рекреационные центры, проблемы развития туризма.

Patiychuk Victor, Anzigin Oleksandr. The Modern Problems of Tourism Development in Greece. The features of tourism development in Greece in the modern conditions of its economic development are explored. The main factors of development of tourism industry in the country are analyzed. The main regularities of the development of the tourist sector of Greece in the conditions of the protracted economic crisis are considered. The main directions of specialization of tourist services of the population in the state are studied. The analysis of the main indicators of functioning of tourism in Greece in dynamics is carried out. The territorial characteristics of tourist service in the country are revealed. A description of the main tourist and recreational centers of the country is made. The main problems of tourism functioning in the state in the conditions of a protracted financial and economic crisis are pointed out and the prospective ways out of a crisis situation are indicated.

Key words: tourism industry, tourism specialization, Greece, crisis situation, tourist and recreation centers, problems of tourism development.

Стаття надійшла до редколегії
24.10.2017 р.